

עפ"ג 38645/01/19 - אימן ברקאת נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים
לפני כבוד השופטים: ר' פרידמן-פלדמן, א' אברבנאל, ח' זנדברג

עפ"ג 38645-01-19 אימן ברקאת נ' מדינת ישראל 24 מרץ 2019
השופטת ר' פרידמן-פלדמן:
בעניין: אימן ברקאת (עציר)

המערער

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה

פסק דין

1. ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בירושלים (כבוד הנשיא אביטל חן) מיום 2.12.2018 בת"פ 48376-03-16, לפיו נגזר על המערער מאסר בפועל למשך 10 חודשים; מאסר על תנאי; התחייבות; ופסילה מנהיגה למשך 24 חודשים מיום שחרורו של המערער מהמאסר.

ההליכים בבית-משפט קמא

2. המערער הורשע, על פי הודאתו, בשלוש עבירות שעניין קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, שתי עבירות שימוש במסמך מזויף, ונהיגה ללא רישיון וללא ביטוח.

על פי עובדות כתב האישום, כפי שפורטו בגזר דינו של בית-משפט קמא, המערער החזיק ברישיון נהיגה לרכב פרטי ומשא עד לשנת 2001, מועד בו נפסל רישיון הנהיגה שלו.

במועד שאינו ידוע, רכש המערער רישיון נהיגה מזויף, ובו היתר לנהוג ברכב ציבורי מסוג מונית.

במהלך חודש אוקטובר 2015 הגיע המערער לתחנת מוניות הפלמ"ח בירושלים, והציג לפני סדרן התחנה את הרישיון המזויף, במטרה להתקבל לעבודה בתחנה כנהג. על יסוד הצגת הרישיון המזויף, התקבל המערער לעבודה בתחנת המוניות ונמסרה לו מונית השייכת לתחנה. במשך חמישה חודשים, מדי יום ביומו, עבד המערער כנהג מונית והסיע במצטבר מאות נוסעים, תוך שהוא נוהג ללא רישיון נהיגה פרטי וציבורי וללא ביטוח. מעשיו של המערער נחשפו, לאחר

שהיה מעורב בתאונת דרכים, כאשר תביעת מנהל התחנה מחברת הביטוח לשאת בנזקי התאונה נדחתה בטענה שהמערער שנהג במונית בעת התאונה אינו מחזיק ברישיון נהיגה תקף.

המערער הודה בפני מנהל תחנת המוניות כי זייף את רישיון הנהיגה, ובעקבות כך הופסקה עבודתו בתחנה והוגשה נגדו תלונה במשטרה.

ביום 15/3/16 התקשר המערער למר סלימאן מזפר, בעל עסק להשכרת מוניות וביקש לשכור ממנו מונית. לצורך כך, נפגש המערער עם מר מזפר, במשרדו בשכונת שועאפט בירושלים, והציג לפניו את הרישיון המזויף. לאחר התחייבות המערער לשלם 1,400 ₪, קיבל המערער מונית לחזקתו, אך לא הספיק לעבוד עם המונית מאחר שלמחרת הוא נעצר על ידי המשטרה.

3. שירות המבחן הגיש מספר תסקירים בעניינו של המערער.

מהתסקירים עולה כי המערער בן 52, נשוי ואב לארבעה ילדים. בתסקירים התייחסות למשפחת המוצא של המערער; להיסטוריה העבריינית שלו, הכוללת הרשעות קודמות בין השנים 2004 עד 2009 בעבירות בתחום הרכוש, מרמה ונהיגה, והוא נדון פעמיים למאסר בפועל. צוין כי לא נפתחו תיקים חדשים מאז פתיחת התיק הנוכחי בשנת 2015. צוין כי המערער עבד לאורך שנים, שלא כחוק, כנהג מונית.

בתסקיר הראשון מיום 16.8.2017 צוין כי קיים פער בין שאיפתו של המערער לניהול אורח חיים תקין לבין מימושה בפועל, וכי המערער מתקשה להציב לעצמו גבולות פנימיים, מטשטש בין מותר לאסור, ומתקשה להכיר בחלקו בבחירות שעושה במצבים שונים. באותה עת לא הביע המערער נזקקות להתערבות טיפולית. נוכח חומרת העבירות מחד גיסא והיעדר תיקים פליליים חדשים מאידך גיסא, הומלץ על הטלת מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי כעונש הרתעתי והתחייבות כספית.

בתסקיר מיום 9.11.2017 צוין כי המערער לא יצר קשר עם שירות המבחן. שירות המבחן נמנע מהמלצה טיפולית וחזר על המלצתו להטלת מאסר לריצוי בעבודות שירות.

בתסקיר מ- 21.3.2018 צוין כי המערער ביטא רצון להיעזר בהתערבות טיפולית לצורך מניעת חזרתיות התנהגות עוברת חוק בתחום המרמה, והומלץ לנסות למצות אפיק טיפולי בעניינו של המערער.

בתסקיר משלים מיום 9.10.2018 צוין כי המערער השתלב בקבוצה טיפולית שנפתחה ב- 22.5.2018 ועתידה הייתה להסתיים ב- 6.11.2018, אך עלו קשיים של המערער להתמיד בהגעה למפגשים, לדבריו בשל אילוצים במקום עבודתו.

לפיכך הופסקה השתתפותו של המערער בקבוצה החל מיום 2.9.2018. צוין כי מדובר באדם אשר לאורך שנים פיתח דפוס גרגסיבי בהתמודדות עם קשיין, כולל התנהגות עבריינית חוזרת בתחום המרמה, בין היתר סביב רצונו לעבוד כנהג מונית. כן צוין בתסקיר כי המערער פיתח תובנה ראשונית לגורמי הסיכון במצבו וביטא נכונות לשמר שינוי באופן התנהלותו, בכלל זה הימנעות ממעורבות פלילית חוזרת. מעיון בגיליון רישומו הפלילי העדכני ליום 20.9.18 עלתה תמונה של התמתנות בהתנהגות עוברת חוק, דבר הבא לידי ביטוי בהיעדר תיקים פתוחים חדשים מאז ביצוע העבירה הנדונה. שירות המבחן העריך כי במידה שיוטל על המערער עונש מאסר, ולו בדרך של עבודות שירות, תיפגע יכולתו לפרנסה עצמית, דבר העשוי להביא לקטיעת רצף של ניסיון שיקום עצמי. לפיכך הומלץ לנקוט בגישה שיקומית ומצמצמת נזקים עתידיים, להימנע מהטלת עונש מאסר, ולשקול הטלת צו שירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב של 280 שעות, לצד הטלת מאסר על תנאי וחתימה על התחייבות כספית להימנע מביצוע עבירה דומה בעתיד - ענישה הרתעתית ומציבה גבולות.

4. להשלמת התמונה יצוין כי ב- 25.3.2018 הפנה בית-משפט קמא את המערער לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות שירות, תוך ציון כי "אין בעצם שליחתו של הנאשם לממונה על עבודות שירות משום הבעת עמדה לעניין העונש", וכי נתקבלה חוות דעת לפיה המערער כשיר לביצוע עבודות שירות.

5. בגזר דינו התייחס בית-משפט קמא למכלול השיקולים בהבניית הענישה - לערכים המוגנים של הזכות להגנה על הקניין ועל חופש הפעולה והרצון של הפרט, והגנה על ביטחונם של המשתמשים בדרך; לנסיבות ביצוע העבירות - רכישת רישיון נהיגה מזויף, שימוש ברישיון המזויף לקבלת מונית לעבודה, נהיגה במשך חמישה חודשים ברכב שאין למערער היתר לנהוג בו, והסעת מאות נוסעים תוך העמדתם בסיכון, ולכך שגם לאחר שהמערער נתפס ועבודתו בתחנת המוניות הופסקה, הוא לא חדל ממעשיו, הוא פנה לבעל עסק אחר להשכרת מונית, ולאחר שהציג את רישיונו המזויף, קיבל מונית לרשותו; לכך שהמעשים נעשו בתכנון מראש ובתעוזה; ולנזק הפוטנציאלי הגבוה הכרוך במעשים; וכן הפנה לפסיקה.

בהתאם לכך קבע בית-משפט קמא כי מתחם העונש ההולם למכלול המעשים נע בין חמישה לבין חמישה-עשר חודשי מאסר.

לגבי העונש בתוך המתחם, התייחס בית המשפט לגילו של המערער; לכך שהודה בביצוע המעשים, קיבל אחריות למעשיו והביע חרטה; לעברו הפלילי והתעבורתי של המערער; ולאמור בתסקיר שירות המבחן. בית-משפט קמא התייחס לכך שהמערער השתלב בטיפול קבוצתי במשך כשלושה חודשים, אך לא התמיד בטיפול ופרש מהקבוצה חודש

לאחר תחילתה. בית המשפט קבע כי לא שוכנע שהמערער "השתקם או יש סיכוי של ממש שישתקם" ולפיכך קבע כי אין לחרוג בעניינו של המערער ממתחם העונש ההולם.

נקבע כי נוכח חומרת העבירות, עברו הפלילי הדומה של המערער, הנחיצות בטיפול, והתקופות הממושכות שהמערער ריצה עונשי מאסר שלא הביאו להרתעתו, אין מנוס מלהשית על המערער עונש מאסר מאחורי סורג ובריה, ודינו נגזר כמפורט לעיל.

טענות ב"כ הצדדים בערעור

6. בנימוקי הערעור שהוגשו בכתב, טענה ב"כ המערער כי בית-משפט קמא טעה בהטילו על המערער ענישה הכוללת מאסר מאחורי סורג ובריה. נטען כי איזון ראוי של שיקולי הענישה השונים היה צריך להביא לענישה מתונה בהרבה, שאיננה כוללת מאסר בפועל, כמומלץ על ידי שירות המבחן.

נטען כי היה מקום ליתן בגזר הדין יותר משקל לגילו של המערער; לאמור בתסקיר שירות המבחן לגבי פיתוח תובנה ראשונית של המערער לגורמי הסיכון במצבו; להימנעות ממעורבות פלילית חדשה; ולכך שמאסר יפגע ביכולת הפרנסה של המערער והוא עלול להביא לקטיעת רצף של ניסיון שיקום עצמי; ולהמלצת שירות המבחן לענישה שאיננה כוללת מאסר אלא שירות לתועלת הציבור בהיקף נרחב.

נטען כי מטעמי שיקום ראוי היה לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם שקבע בית המשפט.

לגבי שלילת רישיון הנהיגה, טענה ב"כ המערער כי בהליך פשיטת רגל בו נתון המערער, בוטלה הגבלה על רישיון הנהיגה, והיה מקום להתחשב בכך.

בדיון ציינה ב"כ המערער כי לא נפל פגם ברמת הענישה שקבע בית המשפט, ומיקדה את טיעוניה בחריגה מהמתחם מטעמי שיקום.

ב"כ המערער התייחסה להליכים בבית-משפט קמא, שם הלך בית המשפט לקראת המערער ואפשר נקיטת הליכי שיקום. המערער הודה וקיבל אחריות למעשיו, והחל לעבוד בעבודה במרוכז.

לדברי ב"כ המערער, מתוך עשרה חודשי מאסר שנגזרו על המערער, יקוצר העונש קיצור מינהלי, כך שיעמוד על שבעה חודשי מאסר. משבעה חודשים אלה יש לנכות חודש בו היה המערער נתון במעצר, כך שתישאר תקופת מאסר של שישה

חודשים, ובקיצור מינהלי מורחב של תקופת המאסר, ייתכן שתוותר תקופת מאסר של כשלושה חודשים.

ב"כ המערער הוסיפה כי כיום המערער עושה חיל בעבודתו בסופר, וככל שייגזר עליו מאסר לריצוי בעבודות שירות - יאפשרו לו להמשיך לעבוד במקום בשעות אחר הצהריים לאחר עבודות השירות ובימי שישי, כך שפרנסתו לא תפגע.

לדבריה, הנהיגה במונית הנה "סוג של בעיה, התמכרות" של המערער, והוא זקוק להמשך טיפול ומעקב של שירות המבחן, ומתן אפשרות להמשיך בעבודה שתיתן לו סיפוק.

לגבי הפסילה מנהיגה, צינה כי תקופת הפסילה שנקבעה היא תקופה מידתית, אך במסגרת הליכי השיקום, יש לאפשר למערער להתנייד, ולשם כך ביקשה לקצר את תקופת הפסילה.

7. ב"כ המשיבה ציין בטיעונו כי בבית-משפט קמא טענה המשיבה למתחם עונש הולם הנע בין שנה לבין שלוש שנות מאסר. לדבריו, בית המשפט קבע מתחם מתון, שב"כ המערער איננה חולקת עליו. כן הפנה לרישום הפלילי והתעבורתי של המערער, שלדבריו אמור להשליך על מיקומו של המערער בתוך המתחם. לטענת ב"כ המשיבה, לא ניתן לדבר על שיקום ממשי בעניינו של המערער. המערער הודח מהקבוצה הטיפולית, הוא לא עבר הליך שיקום משמעותי, ואין הצדקה לסטייה מהמתחם. לפיכך ביקש לדחות את הערעור.

דין והכרעה

8. הלכה פסוקה היא כי ערכאת הערעור אינה גוזרת את העונש מחדש, ותתערב בגזר דינה של הערכאה הדיונית רק במקרים בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית, או כשהעונש שנקבע בו חורג מהמקובל באופן קיצוני. ראו ע"פ 3791/18 שי לוי ואח' נ' מדינת ישראל (2.10.2018) והפסיקה המוזכרת שם - ע"פ 5559/16 מדינת ישראל נ' פלוני (4.8.2016); ע"פ 1872/16 דז'לדטי נ' מדינת ישראל (18.5.2017); ע"פ 8479/16 פלוני נ' מדינת ישראל (30.5.2018).

9. לאחר בחינת טיעוני הצדדים, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות.

המערער הורשע, כאמור, בשלוש עבירות שעניינן קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, בשתי עבירות שימוש במסמך מזויף, ובנהיגה ללא רישיון וללא ביטוח.

עניין של העבירות נהיגה במונית ללא רישיון וללא ביטוח, לאחר הצגת רישיון מזויף בתחנת מוניות הפלמ"ח בירושלים, וקבלת מונית להסעות במרמה ועל יסוד הצגת הרישיון המזויף. גם לאחר שהמערער נתפס, בעקבות תאונה בה היה מעורב, הוא המשיך במעשיו, הוא פנה לאדם המשכיר מוניות, וקיבל לחזקתו מונית לאחר הצגת הרישיון המזויף.

במהלך כחמישה חודשים הסיע המערער מאות נוסעים, תוך שהוא נוהג ללא רישיון נהיגה פרטי וציבורי וללא ביטוח.

ב"כ המערער איננה חולקת על מתחם העונש ההולם שקבע בית-משפט קמא, בין חמישה לבין חמישה-עשר חודשי מאסר בפועל; ואף לגבי העונש המתאים שנקבע בעניינו של המערער, לא טענה כי איננו עונש מתאים בנסיבות העניין. הטענה היחידה בערעור נוגעת לשאלה אם נתמלאו התנאים המצדיקים חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום.

מעיון בתסקיר שירות המבחן עולה כי במשך מספר חודשים שיתף המערער פעולה עם שירות המבחן, ואף החל להשתתף בקבוצה טיפולית. אולם השתתפותו בקבוצה לא ארכה זמן רב, והוא הוצא ממנה, לאחר שלא הגיע לפגישות.

למעשה, ב"כ המערער מדברת על "שיקום עצמי", תוך הפניה לתפקודו הנוכחי של המערער, שעובד כיום בסופר ולא כנהג מונית, זאת, לדבריה "לאחר שהיה שנים דבוק להיותו נהג מונית". כן מפנה ב"כ המערער לכך שמאז העבירות הנדונות, לא הסתבך המערער בעבירות נוספות.

טיעוני ב"כ המערער, כמו גם הנתונים המפורטים בתסקירי שירות המבחן, אינם מעידים על שיקום ממשי. לכל היותר מדובר בתחילתו של תהליך כלשהו, שיש להתחשב בו בקביעת העונש בתוך המתחם, אך ודאי לא בתהליך ממושך שהביא לשינוי מהותי אצל המערער, המצדיק חריגה מהמתחם לקולה.

בקביעת עונשו של המערער התחשב בית המשפט במכלול הנסיבות, לקולה ולחומרה, וגזר עונשו של המערער באמצע המתחם.

מדובר בעונש ראוי והולם, ואין עילה להתערב בו.

אשר לפסילה מנהיגה - נוכח מהות העבירות, פסילה מנהיגה היא עונש ראוי, ואין מקום להתערב במשך הפסילה שקבע בית-משפט קמא.

אשר על כן, הערעור נדחה.

10. המערער יתייצב לריצוי עונש המאסר ביום 1.5.2019 בשעה 08:30 בבית מעצר ניצן, אלא אם יתואם קודם לכן מקום אחר להתייצבות.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לב"כ הצדדים, לשירות המבחן ולשב"ס.

ניתן היום, י"ז אדר ב' תשע"ט, 24 מרץ 2019, בהעדר הצדדים (על פי הסכמתם).

חיה זנדברג, שופטת

אלי אברבנאל,
שופט

רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת